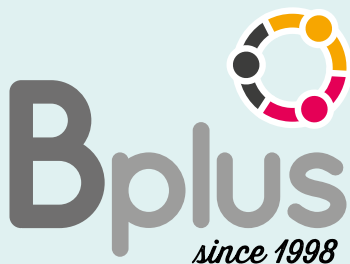

LUC VAN DER KELEN

Blauwdruk België

Voorwoord BERTRAND WAUCQUEZ

www.bplus.be

Wat wij samen doen wij beter

Bplus is een meertalige drukkingsgroep (geen politieke partij) die ijvert voor een federaal, solidair en efficiënt België.

www.bplus.be

© Bplus – 2014

Lay-out: Art Mature bvba, Brussel

Productie: SEFF cvba

V.U. Bplus VZW / Bertrand Waucquez, Seringenstraat 28, 1950 Kraainem.

LUC VAN DER KELEN

Blauwdruk
België

Voorwoord BERTRAND WAUCQUEZ

TABLE OF CONTENTS

Voorwoord	5
Blauwdruk België	7
De diagnose.	8
Sire, er zijn geen Belgische politici meer.	9
De ommekeer: een federale kieskring	10
De federatie versterken	13
Wat doen we samen?	15
Brussels is not the problem, it's the solution.	15
Een efficiënt België: "out of the box" durven denken ...	17

Als wij in het buitenland ons federaal systeem proberen uit te leggen en de politieke spanningen tussen Franstaligen en Vlamingen, die daar het gevolg van zijn, bekijken ze ons met een verbaasde blik. "Don't you have real problems", klinkt het dan. We moeten inderdaad vaststellen dat wij in verschillende domeinen zeer verwend zijn: wij kennen een gematigd klimaat, een uitstekende – zelfs strategische – geografische ligging, we hebben drinkbaar water in overvloed, geen of weinig overstromingen of aardbevingen... Een systeem van sociale zekerheid dat ruime dekking geeft, een medische zorgverlening die behoort tot de besten van de wereld, geen malaria, een goede opleiding die voor iedereen toegankelijk is, vreedzame landgenoten... de lijst van al de zaken die uiteindelijk bij ons toch niet zo slecht werken zou te lang worden om ze allemaal op te sommen.

De simplistische plannen van sommigen om het confederalisme in te voeren stuiten telkens op onoverkomelijke obstakels als ze concreet worden gemaakt. Of het nu gaat over de toekomst van Brussel, over de splitsing van de sociale zekerheid, de herverdeling van de schuld of over het beheer van de solidariteit, voor al deze thema's hebben meerdere conclaven van verlichte geesten enkel vage of weinig realistische voorstellen opgeleverd. Eenvoudigweg omdat men de mensen niet kan opsplitsen volgens de taal die ze spreken. De taal is maar één enkel aspect van een individu, dat natuurlijk niet noodzakelijk de wijze van denken van iemand weergeeft, en nog minder zijn of haar manier van handelen.

Dan spreken we nog niet van de energie, de middelen en de tijd die deze hypothetische ontkoppeling van de instellingen met zich zou meebrengen in de veronderstelling dat iemand de toegevoegde waarde ervan ooit zou kunnen bewijzen: vele jaren minimum en weinig rooskleurige financiële gevolgen. Hebben wij echt niets beters te doen in deze wereld? Een wereld waar de economische, demografische en milieu-uitdagingen oneindig veel groter zijn dan de luxeproblemen die wij voor onszelf hebben gecreëerd?

De uitdagingen zijn talrijk op de vooravond van de “moeder van alle verkiezingen”. Het ogenblik is gekomen om de controle over onze toekomst opnieuw in handen te nemen en naar een nieuw België, een nieuw Vlaanderen, een nieuw Wallonië en een nieuw Brussel te evolueren: deelstaten in evenwicht die een efficiënt geheel zullen vormen, conditio sine qua non om zijn houdbaarheid te garanderen.

De tijd is gekomen om de vraag te stellen of de verschillende “Belgische compromissen” die ons tot de huidige situatie geleid hebben hun limieten niet bereikt hebben: waarschijnlijk zullen wij binnenkort met enige bescheidenheid naar goed functionerende federale landen moeten kijken en zien op welke manier hun voorbeelden kunnen gevolgd worden.

Deze publicatie maakt een evaluatie van de huidige situatie en stelt een aantal oriëntaties voor. Later zullen we meer gedetailleerde studies voorzien wanneer de concrete gevolgen van de 6de staatshervorming op het terrein zichtbaar zullen worden. We zullen de moed moeten opbrengen om na te gaan of we op de ingeslagen weg verder moeten dan wel alternatieven moeten zoeken. Samen met iedereen die het wenst, met de politieke partijen of met gelijkaardige bewegingen zoals de onze, zullen wij in deze richting werken om de communautaire vrede en een federaal, solidair, efficiënt, ondernemend en dynamisch België, ten dienst van alle Belgen, tot stand te brengen.

BERTRAND WAUCQUEZ,
voorzitter van het directiecomité,
mei 2014

Weinig landen hebben in een halve eeuw een metamorfose doorgemaakt als het koninkrijk België. In zes kleine en grote hervormingen is het land beetje bij beetje uiteen gehaald.

Er zijn zelfs grote politici, om Jean-Luc Dehaene niet te noemen, die ervan uitgaan dat de institutionele hervorming van het land een voortschrijdend proces is waar nooit een einde zal aan komen. Het is een van die legendarische uitspraken van de oud-premier die vooral moesten dienen om geen stelling te moeten innemen in een kwestie die hij liever uit de weg ging. Precies zoals hij partijpolitieke discussiepunten neutraliseerde met de boutade dat hij het probleem zou oplossen wanneer het zich zou stellen.

De uitspraak gaat voorbij aan de objectieve vaststelling, dat het uiteenrafelen van het land niet eindeloos kan doorgaan, louter omdat er op een bepaald moment geen staat meer zal bestaan. Misschien liet een toch wel daadkrachtige premier als Dehaene de vraag naar de toekomst van het land liever in het midden, omdat hij zich doorgaans schikte naar de ontwikkelingen op het terrein eerder dan zich vast te rijden in een ideologisch standpunt dat voor hem als pragmaticus vooral door de politieke omstandigheden zou worden bepaald.

Een organisatie als Bplus kan zich zoiets niet permitteren. En eigenlijk geldt dat voor iedere Belg, die zelf een visie heeft op wat er met zijn land moet gebeuren, zelfs als hij/zij die toekomst eindig ziet. Belgen, Vlamingen, Walen, Brusselaars, Duitstaligen, alle inwoners met zin voor verantwoordelijkheid, kunnen de (con) federale toekomst van het land niet zomaar naast zich neerleggen. Want het land, dat zijn wij, de verzamelde burgers van België. Het is van belang voor ons aller welvaart en welzijn en voor een harmonieuze samenleving, solidair en divers, dat wij een visie ontwikkelen op het “definitieve” België dat op weg is naar zijn 200-jarig bestaan. Dit pamflet is een poging tot het formuleren van een “blauwdruk voor het federale België” zoals Bplus dat ziet.

DE DIAGNOSE

België is in de 19de eeuw geconcipeerd als een unitaire staat, bestuurd in een soort Jacobijns centralisme vanuit Brussel, met het katholicisme als staatsgodsdienst en het Frans als voertaal. Het was de officiële lijn in de tijd van Frère Orban en andere Rogiers.

Dat had zo zijn redenen. Een daarvan was dat in het noorden de bevolking in eeuwen van vreemde overheersing geen culturele standaardtaal had kunnen opbouwen. Het Frans met zijn uitstraling als wereldtaal en bestuurstaal aan alle hoven van belang stond uiteraard ver boven de vele patois die in Vlaanderen werden gesproken.

Sinds de late 18de eeuw groeide beetje bij beetje een Vlaamse identiteit, eerst bij schrijvers als Conscience en Rodenbach. Het was het begin van het ontwaken van een Vlaams bewustzijn, dat later uitgroeide tot de droom van een eigen Vlaamse of Nederlandstalige natie, eerst binnen, nadien mogelijk ook buiten het Belgische kader.

De evolutie naar een federale staat, met min of meer autonome regio's, is in concept en nadien in praktijk al bezig sinds Wereldoorlog I, met de Frontbeweging, ontstaan in de loopgraven aan de IJzer. De twee Wereldoorlogen met hun gevolgen inzake collaboratie en repressie gaven die opkomende Vlaamse beweging een ernstige terugslag. Ze betekenden een vertraging maar niet het einde van het proces naar zelfbestuur van Vlaanderen.

Sinds 1970 en de eerste staatshervorming is de hertekening van het unitaire België naar een federaal en in sommige aspecten zelfs confederaal land aan de gang. Dat betekent een onophoudelijke hervorming van de instellingen, in een tempo van één per decennium. Het is in feite een proces van langzame scheiding, eerst van tafel en bed.

Nu zijn we in de fase beland waarin de partners in het huishouden nadenken over een al dan niet volledige scheiding, waarbij op geen enkel moment tijdens de zes episodes van de staatshervorming gewerkt werd met een duidelijke visie op het functioneren van de rompstaat België en de mate van autonomie van de deelstaten, de "*entités fédérées*" zoals ze heten in Franstalig België.

De gevolgen van dat uiteenhalen van competenties, tot alleen nog de kerndepartementen overbleven op federaal niveau, heeft van België een bijzonder ingewikkeld staatkundig kluwen gemaakt, waarin alle partijen elkaar kunnen blokkeren en niemand zicht heeft op het functioneren van het federale kader.

SIRE, ER ZIJN GEEN BELGISCHE POLITICI MEER

Het is niet alleen het institutionele kader dat uiteen werd gegaan, nee, de hele samenleving in al haar geledingen werkt en leeft in een vorm van taalkundig georganiseerde segregatie. Iets als "*living apart together*". Recentelijk was er nog een reportage op de (Nederlandstalige) openbare omroep, waarin de reportagemakers vaststelden dat zelfs in de rockmuziek Vlaamse en Franstalige bands nauwelijks over de taalgrens geraken. Stromae is een uitzondering.

De politici van de vorige generatie hebben dat scheidingsproces zelf ingezet door het scheiden van de politieke partijen, in de jaren '70, naargelang de taalgroep en het indelen van het parlement in (twee) taalgroepen. Sindsdien beschikt ons land niet meer over nationale (federale) politici. "Sire, de realiteit is dat er geen Belgische politici meer zijn." De laatsten zijn verdwenen sinds de splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. Het maakt dat een Yves Leterme en een Joëlle Milquet in geen jaren een echt gesprek hadden gehad, op een moment dat ze de kern moesten vormen van een federale regering. Ze kenden elkaar niet. De vorming van "oranje-blauw" is mede daardoor in 2007 ook faliekant afgelopen.

We kennen nu Vlaamse en Franstalige versies van christen-democraten, socialisten, liberalen, groenen. Alleen de neomarxisten van de PTB-PVDA vormen nog één partij. Groen en Ecolo vormen in het parlement nog één fractie Ecolo-Groen, maar als er per taalgroep moet worden vergaderd over institutionele kwesties zijn die van Ecolo en Groen ook eerst Franstalige/Vlaming en pas daarna ecologist. Dan bestaat er een Franstalig en Vlaams front.

Verder is de hele maatschappij in twee verdeeld met enkele uitzonderingen als vakbonden, ngo's, het leger, de spoorwegen en de nationale sportfederaties.

De media mogen hier niet onvermeld blijven. Ook geschreven en audiovisuele media zijn cultureel gesplitst. Geen enkele krant

brengt artikels in de twee of drie landstalen. En zeldzaam zijn de burgers die naar de journaals kijken van de andere taalgroep.

Vergelijk dat even met Zwitserland, hét federale gidsland met zijn vele kantons met verregaande autonomie. De politieke partijen zijn er in tegenstelling tot bij ons niet per taalgroep georganiseerd, maar naar hun ideologie. Franstaligen, Duitstaligen, Italiaanstaligen vormen er één partij, socialist, christen-democraat, conservatief, liberaal... De kantons zijn trouwens geografische zones, en worden niet op basis van talen gedefinieerd. Op die manier ontstaat er een interactie tussen de politici van de verschillende taalgroepen. De politici zijn dan ook overwegend veeltalig, ze spreken of verstaan moeiteloos de taal van de partijgenoten van de andere cultuur.

Door de splitsing van de partijen zijn Vlaamse en Franstalige politici uit elkaar gegroeid. Ze halen stemmen ten koste van elkaar, door het versterken van hun culturele identiteit. Dat gebeurt straffeloos omdat niemand toch de media van de ander volgt. Met andere woorden: de andere taalgroep beschuldigen van al wat lelijk is, levert stemmen op, het wordt niet afgestraft. Een voorbeeld: de relatie tussen PS en N-VA als elkaars gezworen vijanden, versterkt hun positie als grootste partij van hun taalgroep. Maar voor een samenhangend bestuur van het federale regering-sniveau is zoiets uiteraard een funeste evolutie. Het versterkt de middelpuntvlindende krachten in het land.

DE OMMEKEER: EEN FEDERALE KIESKRING

Voeg daarbij een steeds grotere autonomie van de deelstaten en de samenleving aan de twee kanten groeit steeds verder uit. Geen land kan zo'n evolutie op de duur overleven, louter omdat het levende land zal ophouden één samenleving te zijn. Uiteindelijk zullen Vlamingen en Franstaligen elkaar nergens nog kennen en zal het land België langzaam uitdoven.

Wie belang hecht aan het samenleven van zoveel culturen en diverse bevolkingsgroepen in één land, moet er alles aan doen opdat deze evolutie zou gekeerd worden. Daar ligt de basis van de eis van Bplus, de Pavia-groep rond Philippe Van Parijs en Kris Deschouwer voor het installeren van een federale kieskring.

De invloed van de intellectuelen en van organisaties als Bplus heeft ertoe geleid dat de federale kieskring ook in het parlement is besproken als een van de allerlaatste grote thema's van de legislatuur.

Een beslissing over de kieskring is iets voor de middellange termijn. De angst voor een grotere invloed van anderstaligen in de eigen gemeenschap – Franstaligen aan de kust en Vlaams-Brabant – zit nog te diep en het idee van een federale kieskring is nog te weinig ontwikkeld en bestudeerd in al zijn gevolgen opdat de politici de sprong in het duister zouden wagen. Angst benevelt de geest. Zelfs bekende politici van niet-nationalistische partijen bezwijken er (nog) voor.

Toch is er hoop, want de partijen van de regering Di Rupo hebben het artikel 63 van de Grondwet voor wijziging vatbaar verklaard. Dat wil zeggen dat het invoeren van de federale kieskring in de volgende legislatuur een reële mogelijkheid is. De federale kieskring kan er komen, het confederalisme van de N-VA niet. We krijgen in die zin vijf jaar van relatieve institutionele rust, tot de verkiezingen van 2019.

Maar het voeren van de politieke discussie in het parlement met hoorzittingen met experts was een belangrijke stap op zichzelf. De discussie is ook fundamenteel. Een federale kieskring zou een omkering van de nationalistische logica zijn.

Tot dusverre was de richting van de staatsvorming een eenrichtingsweg naar de scheiding, steeds minder België tegen steeds meer deelstaten. Een federale kieskring voert dubbelrichtingsverkeer in. Voor Vlaamse nationalistes is het een doodzonde. De natievorming van Vlaanderen mag traag gaan, in stappen of zelfs stapjes, maar het moet voor de nationalistes in de richting gaan van meer nationalisme.

De keuze voor een nieuwe maatregel, die de federatie moet versterken, zou wel degelijk een revolutionaire ommekeer zijn. Een halve eeuw werd België uiteen gehaald. Een federale kieskring, één kieskring voor het hele land dus met een beperkt aantal zetels, zou een grondige koerswijziging inluiden. Vandaar dat een sterke weerstand moet worden overwonnen. In een periode met verkiezingen is er niemand die dat aandurft. Maar na 25 mei volgt een periode van vijf jaar zonder parlementsverkiezingen. Er kan dan al eens een risico worden genomen.

Het is daarom van groot belang om de druk ook in de volgende jaren hoog te houden. De federale kieskring moet op de agenda blijven van de politiek en van het parlement en moet het belangrijkste institutionele thema worden in de volgende legislatuur.

In de eerste jaren van de nieuwe legislatuur zal de grootste aandacht zeker naar financiële, economische en sociale aspecten gaan, maar in een land als België is het institutionele kader nooit helemaal weg. Verder in de legislatuur zal het thema zeker opnieuw aan bod komen, ook omdat de zesde staatshervorming geen eindpunt kan zijn.

Eerst moet duidelijk worden of het nieuwe kader goed werkt, maar vermoedelijk zullen er bijstellingen nodig zijn, waar de complexiteit te groot is. Bovendien moet er een kader opgesteld worden voor de Belgische (federale) bovenbouw, boven de gesplitste regionale competenties van de deelstaten.

De staatshervorming kan nooit als voltooid worden beschouwd, als een van de belangrijke elementen – de functie van het federale kader – niet wordt ingevuld. Het creëren van “Belgische” ontmoetingsplaatsen in politiek en samenleving, is daarvoor een eerste stap. De federale kieskring is dan een eerste belangrijk element.

Het invoeren van de kieskring is een complex gegeven. Het veronderstelt tweetalige lijsten in het hele land voor een 20 tot 30 kamerzetels, op te stellen door tweetalig georganiseerde partijen. Het kan immers niet de bedoeling zijn dat eentalige lijsten zouden opkomen. Precies het indienen van taalgemengde lijsten moet opnieuw een vorm van federale politiek mogelijk maken met politici die zowel in het noorden, centrum als in het zuiden van het land draagkracht ontwikkelen. Er moeten nog discussies worden beslecht als de plaats van de “federale politici” in het parlement. Sluiten ze aan bij de N- en de F-groep in het parlement of vormen ze een aparte B-groep? Of gaan ze gewoon bij hun originele Vlaamse/Franstalige partij zitten?

In ieder geval zal de kieskring een belangrijk wapen zijn om het uiteengroeien van de samenleving tegen te gaan en het wederzijds belang van het federale landelijke kader te doen toenemen. Buiten zo’n kieskring kunnen nog andere maatregelen worden genomen om het federale kader van België te versterken. Het mag ronduit verbazend worden genoemd dat

Vlaamse en Franstalige studenten wel Erasmus-uitwisselingen doen in tientallen landen behalve bij elkaar, in eigen land. Het is al even verbazend dat culturele samenwerkingsakkoorden tussen Vlamingen en Franstaligen zo moeilijk tot stand komen. En is het niet verbazend dat gemeenten en steden in ons land verbreederen met gemeenten en steden in heel de Europese Unie maar niet verzusteren met steden en gemeenten aan de overkant van de taalgrens?

DE FEDERATIE VERSTERKEN

Het creëren van nieuwe ontmoetingsmomenten, het opvoeren van immersieklassen in het onderwijs, het verzusteren van Vlaamse gemeenten met Franstalige, het opzetten van gezamenlijke culturele uitwisselingen, het zijn even zo vele elementen waarvoor het federale niveau in de nieuwe legislatuur het voortouw kan nemen. Ze zijn belangrijker dan de creatie van staatkundige federale verbanden: eerst komt immers de samenleving, de politiek wordt daar in tweede orde de emanatie van.

Verkiezingen voor alle parlementen zoals we ze dit jaar kennen zijn ook de uitgelezen gelegenheid om de toekomst van het land in zijn geheel uit te tekenen. Wie het niet wil doen uit ideologische of staatkundige overwegingen, moet het doen vanuit een pragmatische redenering. Tot dusverre werden alle staatshervormingen opgevat als een overdracht van federale bevoegdheden aan het regionale niveau. Daarbij werd veel aandacht besteed aan het goed functioneren van de nieuwe staatkundige entiteiten. Het federale niveau moest zijn plan maar trekken, het bleef telkens achter met een geamputeerd kader waar niemand zich in feite mee bezig hield. Of het federale niveau werkte of niet leek niet belangrijk.

Doorheen de zes staatshervormingen hebben de gemeenschappen terrein verloren tegenover de gewesten. Na elke staats-hervorming is het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een stap dichterbij gekomen bij een statuut als volwaardig gewest. In Vlaanderen brokkelt de tegenstand tegenover een verzelfstandigd Brussel af, precies omdat de band met Brussel hinderlijk is voor het tot stand brengen van het Vlaamse zelfbestuur. Brussel mag dan de hoofdstad van Vlaanderen blijven, het is tegelijk voor dat Vlaanderen ook een blok aan het been.

Het lijkt er dus op dat we evolueren naar een Belgische constructie met een federale bovenbouw en vier zelfstandige gewesten, met Brussel en het Duitstalig gebied als volwaardige gewesten. Voor de Duitstaligen zal ondersteuning vanuit de andere gewesten noodzakelijk zijn, gezien de beperkte schaalgrootte. En in en rond Brussel zal er vanuit de Vlaamse/Franstalige regering toezicht moeten blijven ter bescherming van de Vlaamse/Franstalige minderheden in de hoofdstad en de Rand.

De vaststelling dat de federale bevoegdheden ontoereikend en niet efficiënt werken zijn het gevolg van deze onvoltooide Belgische symfonie. Het kan ook niet anders, als er geen werkbaar kader komt en niemand zich bezig houdt met het ordenen van de federale staat.

Vanuit het standpunt van het gezond functioneren van de staat is het onvermijdelijk noodzakelijk om ook de federale staat levensvatbaar te houden. Wat is, in de visie van Bplus noodzakelijk om als land te bestaan? Wat is essentieel voor een levenskrachtige staat?

We zijn na de zesde staatshervorming gekomen tot de grens van de kerndepartementen, de essentiële bevoegdheden van een staat, die maken dat het een staat is. De zevende staatshervorming zal er zeker komen, omdat ze nodig is om de verschillende competenties op de verschillende institutionele niveaus behoorlijk te laten werken.

Daarover moeten we met zijn allen nadenken, nationalisten en federalisten gelijk. Grosso modo bestaat de federale staat vandaag uit de kernbevoegdheden, waarmee het land gestart is in de vroege 19de eeuw. Daaruit volgt ook dat regeringen in de toekomst kleiner zullen worden.

Wat heeft een federale overheid in België nodig? Het basisprincipe moet dat van de subsidiariteit zijn: op welk niveau kan een bevoegdheid op de efficiëntste manier georganiseerd worden. Het tweede principe is dat van de homogeniteit van de bevoegdheden. Daaruit volgt dat sommige competenties naar de deelstaten kunnen, maar andere dan weer zullen moeten terugkeren naar de federatie. Het volledige buitenlands beleid is daar het aangewezen voorbeeld voor.

Wat is het minimum dat de regio's gezamenlijk moeten doen om de staat levensvatbaar en efficiënt te maken?

WAT DOEN WE SAMEN?

Als we ooit artikel 35 van de Grondwet zouden uitvoeren, zal dat in de richting gaan van de kerndepartementen van een staat: binnen- en buitenlands beleid, defensie en justitie, fiscaliteit en begroting, energie, solidariteit tussen alle burgers.

Bplus neemt zich voor in de komende maanden een meer gedetailleerde blauwdruk voor het federale België op te stellen.

Scheidsrechter

De staat België kan in zijn definitieve vorm ook enkel functioneren als alle niveaus samenwerken. Als wederzijdse belangen van de regio's het coöpererend federalisme dreigen te blokkeren, is er een scheidsrechter nodig, een stok achter de deur, die knopen kan doorhakken. Die opdracht kan alleen de federale staat op zich nemen. Zo zal het niet meer gebeuren dat België niet in staat is om een klimaatbeleid te ontwikkelen, tot ergernis van de Europese Unie.

BRUSSELS IS NOT THE PROBLEM, IT'S THE SOLUTION

"Het is de hoogste tijd duidelijk te maken dat de bevolking van Brussel niet zomaar kan worden herleid tot 'Vlamingen' enerzijds en 'Franstaligen' anderzijds. Brussel wordt steeds meer een internationale en complexe stad... Hoewel het een hele uitdaging is om met zo'n situatie om te gaan, zou het absurd zijn om alles in een bicommunautair gareel te willen dwingen. Mits een goed bestuur is deze complexiteit een rijkdom waarop wij fier kunnen zijn en die een grotere dynamiek teweeg kan brengen in Brussel, in de naburige Gewesten en in heel Europa".

(Uit de burgeroproep "Nous existons ! Wij bestaan ! We exist !", gestart in 2006-2007, door meer dan 10 000 Brusselaars getekend)

Brussel zou de Brusselaars een kwalitatief hoogstaande toekomst moeten bieden, de Belgen een efficiënte en solidaire federatie en de Europeanen een hoofdstad schenken die hun

waarden weerspiegelt en waarop ze fier mogen zijn. Vandaag echter kan ze dergelijke ambitie niet koesteren: haar politieke klasse is opgesplitst in Franstalige en Vlaamse partijen. Vlaamse partijen verdedigen de Vlaamse belangen, Franstalige partijen de Franstalige. De beslissingen die Brussel aangaan worden getroffen in Gent, Namen, Antwerpen, Bergen, Leuven, Waver of Bastenaken. Geen leiderschap, geen visie!

Het bos door de bomen niet meer zien

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betekent 10% van de Belgische bevolking, 20% van onze nationale economische welvaart,... en 0.5% van het grondgebied. De bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor dit zakdoekterritorium dat gevormd wordt door de negentien tweetalige gemeenten van het land worden verdeeld onder niet minder dan acht « regeringen » en administraties:

1. De 19 gemeenten voor de “lokale” materies;
2. De Vlaamse regering, voor een deel van de “gemeenschapsmateries”;
3. De regering van de Franse Gemeenschap, voor een deel van de “gemeenschapsmateries”;
4. De regering van het Brussels Gewest, voor de “territoriale materies”;
5. De Commission communautaire française (COCOF) voor een deel van de “gemeenschapsmateries”;
6. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad (GGC) voor een deel van de “gemeenschapsmateries”;
7. De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) voor een deel van de “gemeenschapsmateries”;
8. De federale regering voor de federale materies.

Deze ingewikkelde structuren zijn het gevolg van taalconflicten in het verleden. Dure, complexe en weinig doorzichtige structuren werden opgelegd: ze werden zeker niet door de meerderheid van de burgers gevraagd en bieden geen toegevoegde waarde.

Deze opdeling van bevoegdheden in functie van de “taal” van de betrokken personen of organisaties heeft hoe langer hoe minder zin in dit Gewest waar tegenwoordig meer dan honderd talen naast elkaar gesproken worden. Uiteraard is het belangrijk om administratieve diensten in (ten minste) de twee officiële talen van het Gewest te verzekeren, maar tevens moeten de getroffen maatregelen om aan deze verwachtingen tegemoet te komen functioneel zijn en zeker geen bron van meer verspilling of verlamming.

Laten we duidelijk zijn: als wij op de huidige basis verder gaan en er niet in slagen om isolationisme in te perken moeten wij achteraf niet verschieten dat bepaalde instellingen zoals de Europese Commissie ooit Brussel zullen verlaten ten voordele van “betere” of “meer centrale” locaties, waarvoor trouwens intensief gelobbyd wordt.

EEN EFFICIËNT BELGIË: “OUT OF THE BOX” DURVEN DENKEN

België heeft met Libanon en Bosnië gemeen dat het zijn staatsstructuur gedeeltelijk op persoonsgebonden (in plaats van territoriale) criteria baseert. Een dergelijke aanpak versterkt de etnische en culturele verschillen, in plaats van het gemeenschappelijke burgerschap van de bewoners van eenzelfde grondgebied te bevorderen. Dit bevordert de efficiëntie van het geheel niet, integendeel.

De toegevoegde waarde van de specifieke aspecten van het Belgische federalisme zal op een objectieve manier geëvalueerd moeten worden, om waarschijnlijk tot de conclusie te komen dat de limieten van de “Belgische compromissen” bereikt zijn. In plaats van verder in die richting te gaan tot de situatie volledig onbestuurbaar geworden is met een splitsing als “logisch” antwoord (is het niet de bedoeling van sommige mensen?) zouden wij inspiratie kunnen zoeken bij federale landen die goed functioneren: hun deelstaten worden op basis van geografische zones bepaald, niet op basis van taal, cultuur, godsdienst of andere etnische criteria.

Na de concrete implementatie van de 6de staatshervorming zal de vraag moeten gesteld worden hoe het verder moet. De

tijd is aangebroken om België opnieuw leefbaar te maken. In de Wetstraat, op het Martelaarsplein en in het Elysette. Neemt de nieuwe generatie de handschoen op? Kan ze dat met rationele argumenten of krijgen we een nieuwe aanval van romantische ideologen? De tijd zal het uitwijzen.

LUC VAN DER KELEN,
politiek adviseur,
mei 2014